

Τριχωνίδα © Μαμάσης Δ.

Παρουσίαση Περιοχής IBA 091 Λίμνες Τριχωνίδας & Λυσιμαχίας

Πέλαγος της Αιτωλίας έχουν χαρακτηρίσει τη Τριχωνίδα. Η μεγαλύτερη λίμνη της Ελλάδας με έκταση 97,2 km² και μία από τις λιγοστές που σχηματίζουν "κρυπτοβύθισμα", δηλαδή ο πυθμένας της βρίσκεται γύρω στα 40 μέτρα κάτω από τη μέση στάθμη της επιφάνειας της θάλασσας. Συνδέεται με τη γειτονική λίμνη Λυσιμαχία έκτασης 13,08 km² μέσω ενός στενού διαύλου (τάφρος Αλάμπειη με μήκος 2,8 km).

Η περιοχή που παρακολουθούμε βρίσκεται στην Δυτική Ελλάδα, στο νομό Αιτωλοακαρνανίας. Γεωγραφικά οι λεκάνες οριο-

θετούνται βόρεια-δυτικά από τη πεδιάδα του Αγρινίου, βορειοανατολικά έως και το ανατολικό τμήμα της Τριχωνίδας από το όρος Παναιτωλικό και νότια από το όρος Αράκυνθος. Γύρω από τις λίμνες καταλαμβάνουν έκταση επτά διευρυμένοι δήμοι με συνολικό πληθυσμό 89.000.

Οι λίμνες έχουν ενταχθεί στο οικολογικό δίκτυο Natura 2000 σύμφωνα με την Κοινοτική Οδηγία 92/43/ΕΟΚ ενώ θεσμικά η λίμνη Λυσιμαχία καθώς και οι αρδευόμενες εκτάσεις που αποστραγγίζουν σε αυτή ανήκουν σε ζώνη Π.Π.2 (Περιφερειακή Περι-

οχή) σύμφωνα με την ΚΥΑ 22306/31-05-2006 του Εθνικού Πάρκου Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου-Αιτωλικού. Η διαχείριση και προστασία της Λυσιμαχίας αρμόδιος είναι ο Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου.

Στα ¾ της ακτογραμμής των λιμνών κυριαρχούν οι καλαμιώνες με κυρίαρχο είδος το αγριοκάλαμο (*Phragmites australis*) ενώ στη νότια πλευρά της Τριχωνίδας υπάρχει ένας από τους σημαντικότερους οικότοπος προτεραιότητας, οι ασβεστούχοι βάλτοι με κυρίαρχο φυτό τον κοψία (*Cladium mariscus*).

Λυσιμαχεία © Μαμάσης Δ.

Ορνιθοπανίδα

Τα οικοσυστήματα των λιμνών παρουσιάζουν έντονο ορνιθολογικό ενδιαφέρον και φιλοξενούν σημαντικό αριθμό πουλιών. Διαχειμάζουν πολλά υδρόβια πουλιά ενώ είναι και σημαντικός σταθμός κατά την διάρκεια της μετανάστευσης και χώρος φωλιάσματος. Έχουν παρατηρηθεί πλέον των 200 ειδών και 50 από αυτά είναι σπάνια. Κορμοράνοι

(*Phalacrocorax carbo*) έρχονται στις λίμνες να τραφούν από το φράγμα του Στράτου, ενώ αλκυόνες (*Alcedo atthis*) περνούν ξαφνικά από μπροστά σου και με γρήγορη ταχύτητα στις όχθες των υγροτοπικών συστημάτων. Από ερωδιούς έχουν παρατηρηθεί λευκοτσικνιάς (*Egretta garzetta*), μικροτσικνιάς (*Ixobrychus minutus*) εντός στον καλαμιώνα στην Ματαράγκα, νυκτοκόρακες (*Nycticorax nycticorax*) να λιάζονται πάνω σε πασσάλους εντός της λίμνης και πορφυροτσικνιάς (*Ardea purpurea*) διασχίζοντας το κανάλι. Από υδρόβια είδη φαλαρίδες (*Fulica atra*), νερόκοτες (*Gallinula chloropus*), νανοβουτηχτάρια (*Tachybaptus ruficollis*), μαυροκέφαλες πάπιες (*Aythya fuligula*) ενώ από

την κατηγορία των γλαυκών έχουν παρατηρηθεί χουχουριστής (*Strix aluco*) στο δάσος φράξου Τριχωνίου, γκιώνης (*Otus scops*), μπούφος (*Bubo bubo*). Αρπακτικά όπως γερακίνες (*Buteo buteo*) που φωλιάζουν στον Αράκυνθο και το Παναιτωλικό, καλαμόκιρκοι (*Circus aeruginosus*) που αναζητούν την τροφή τους στους καλαμιώνες, βραχοκιρκίνεζα (*Falco tinnunculus*) καθώς και οι καλοκαιρινοί επισκέπτες φιδαιτός (*Circaetus galicus*) και σφηκιάρης (*Pernis apivorus*) κάνουν αισθητή την παρουσία τους. Τα όρνια (*Gyps fulvus*) του όρους Αράκυνθου και των στενών της Κλεισούρας δεν κάνουν πλέον αισθητή την παρουσία τους.

Δάσος φράξου © Μαμάσης Δ.

Στο χωριό Τριχώνιο και στα 150 μέτρα από την ακτογραμμή της Τριχωνίδας βρίσκεται για πολλούς το άγνωστο δασικό οικοσύστημα φράξου. Αν και δεν έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο της φύσης όπως αυτό του Λεσινίου οι πανύψηλοι νερόφραξοι (*Fraxinus oxycarpa*) του υδροχαρούς δάσους αποτελούν σήμερα ένα από τα βιογενετικά αποθέματα.

Πλατάνια (*Platanus Orientalis*) έχουν κατακλείσει τα ρέματα και τις όχθες της βορειοδυτικής πλευράς της Τριχωνίδας αφού αρέσκονται σε υγρά εδάφη και πλούσια σε θρεπτικές ουσίες.

Πανίδα

Η Τριχωνίδα είναι από τις πιο πλούσιες λίμνες της Ευρώπης σε είδη ψαριών. Έχουν καταγραφεί 20 είδη από τα οποία τα 18 είδη ζουν στη λίμνη και τα 2 διαβίουν στα ρέματα της. 9 είδη παρουσιάζουν ενδημισμό και 11 από αυτά είναι βρώσιμα. Από αυτά ο νανογωβιός (*Economidychthys trichonis*) το τοπικό ενδημικό της λίμνης, είναι το μικρότερο ψάρι της Ευρώπης και από τα μικρότερα σπονδυλωτά στον κόσμο. Τα ώριμα και ενηλικιωμένα άτομα δε ξεπερνούν σε

μήκος τα 2,5cm.

Επίσης έχουν καταγραφεί αρκετά αμφίβια, θηλαστικά, ερπετά και έντομα, όπως είναι η βίδα (*Lutra lutra*), το νερόφιδο (*Natrix natrix*), η σαΐτα (*Coluber najadum*), ο δενδροβάτραχος (*Hyla arborea*), ο φρύνος (*Bufo bufo*), η βαλτοχελώνα (*Emys orbiculatus*), οι κόκκινες λιβελούες (*Sympetrum fonsolombii*) κτλ που αποτελούν σημαντικό δείκτη της υγείας των υγροτοπικών οικοσυστημάτων.

© Μαμάσης Δ.

Απειλές

Η εντατικοποίηση της γεωργικής εκμετάλλευσης, η μεταποιητική αγροτική βιοτεχνία (ελαιοτριβεία, τυροκομεία κ.τ.λ.), η κτηνοτροφία ελεύθερης βοσκής, τα αστικά λύματα, η ανεξέλεγκτη απόρριψη στερεών αποβλήτων και αδρανών υλικών, οι επιχλωματώσεις, τα μπαζώματα, η αλλοίωση της ακτογραμμής, η ανεπτυγμένη αλιευτική δραστηριότητα, η όχληση είναι αποτέλεσμα των ποικίλων ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και των κινδύνων που

απειλούν την υφιστάμενη υγροτοπική περιοχή και οδηγούν όχι μόνο στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος αλλά και στη μείωση της βιοποικιλότητας.

Όμως ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τα υδρόβια πουλιά είναι η ανεξέλεγκτη λαθροθηρία. Δυστυχώς ο αριθμός των ειδών έχει μειωθεί δραματικά. Τα

Σαββατοκύριακα παρατηρείται το φαινόμενο κυνηγοί από τη Δυτική Ελλάδα και άλλες περιοχές να εισέρχονται στη λίμνη Λυσιμαχία με τις αμέτρητες βάρκες τους και κάνοντας τους λεγόμενους «κλοιούς» να αποδεκατίζουν τα υδρόβια πουλιά.

© Μαμάσης Δ.

Η IBA091 ενδείκνυται απόλυτα για παρατήρηση πουλιών, μιας και η ποικιλομορφία των βιοτόπων της και η πλούσια ορνιθοπανίδα αποτελούν βασικό χαρακτηριστικό για την παρατήρηση ως μέσο αναψυχής αλλά και ως προσπάθεια μελέτης και προστασίας των άγριων πουλιών.

Η πρόσβαση για παρατήρηση μπορεί να γίνει στις περιοχές Αμπάρια στο Κέντρο Περιβάλλοντος Τριχωνίδας, στη Παλαιό-

χωρα Καινούργιου, στη Δογρή, στη Κάτω Μυρτιά, στα Σιταράλωνα, στο Ναυτικό όμιλο Τριχωνίδας στη Ματαράγκα, στο Τριχώνιο,

στο Δαφνιά, στο Θυρόφραγμα, στις εισόδους του τεχνικού καναλιού και στα λουτρά του χωριού Λυσιμαχίας.

© Μαμάσης Δ.

Η ιδιαιτερότητα των μαγευτικών λιμνών Τριχωνίδας-Λυσιμαχίας τις καθιστά πόλο έλξης για επιστήμονες, ερευνητές και απλούς φυσιολάτρες. Αναγνωρίζοντας την οικολογι-

κή, βιολογική και αισθητική τους αξία, οι λίμνες αποτελούν ένα από τα πιο αξιόλογα υγροτοπικά σύστημα πανελληνίως. Αξίζει να τις επισκεφτείτε.

*Διονύσιος Μαμάσης
Υπεύθυνος Παρακολούθησης
IBA Λίμνες Τριχωνίδας & Λυσιμαχίας (GR091)*

*Είδος
χαρακτηρισμού
είναι η
βαλτόπαπια,
(*Aythya nyroca*).*

